

Hänvisning
Begäran om utlåtande, VN/33115/2025

Kontaktperson
Mia Westman, telefon +358 (0)18 25454
mia.westman@regeringen.ax

Kommunikationsministeriet
PB 31
FI-00023 STATSRÅDET

registratorskontoret.km@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av miljöskyddslag för sjöfarten och 1 § i lagen om verkställighet av böter samt till godkännande samt sättande i kraft av ändringarna i bilaga VI till MARPOL-konventionen

Kommunikationsministeriet bereder landskapsregeringen möjlighet att ge utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av miljöskyddslag för sjöfarten och 1 § i lagen om verkställighet av böter samt till godkännande samt sättande i kraft av ändringarna i bilaga VI till MARPOL-konventionen.

Utlåtandet ska vara inlämnat senast den 18 juni 2026.

Propositionens innehåll

I miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009) föreskrivs det om utsläppsförbud och utsläpps begränsningar som gäller utsläpp till vatten från fartyg samt om påföljder för brott mot kraven. Utsläppsförbuden och utsläpps begränsningarna baserar sig på konventionen om förhindrande av havsförorening från fartyg, nedan *MARPOL-konventionen*. Finland har förbundit sig till MARPOL-konventionen och alla dess bilagor. Bilaga I till avtalet gäller oljeutsläpp från fartyg, bilaga II skadliga flytande ämnen, bilaga III förpackade skadliga ämnen, bilaga IV toalettavfall, bilaga V fast avfall och bilaga VI luftutsläpp inklusive användning av svavelskrubbar.

Genom de nu föreslagna ändringarna i miljöskyddslagen för sjöfarten genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/3101 av den 27 november 2024 om ändring av direktiv 2005/35/EG vad gäller föroreningar förorsakade av fartyg och om införandet av administrativa sanktioner för överträdelser, nedan *det ändrade fartygutsläppsdirektivet*. Direktivet ska genomföras senast den 6 juli 2027.

Det ändrade fartygutsläppsdirektivet förutsätter bestämmelser om en administrativ påföljd, en fartygutsläppsavgift, som ska tillämpas på utsläpp i vatten som strider mot

kraven i MARPOL-konventionen. Den administrativa påföljden ska kunna påföras fartygets redare, och enligt förslaget ska påförandet grunda sig på strikt objektivet ansvar. På olagliga utsläpp som en fysisk person har orsakat uppsåtligt eller av oaktsamhet ska straffrättsliga påföljder fortfarande tillämpas. Dessa bestämmelser föreslås fogas till miljöskyddslagen för sjöfarten. Dessutom behövs ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) för att lagen ska kunna tillämpas på verkställigheten av den fartygsutsläppsavgift som nu föreslås. Avgiften föreslås påföras av Gränsbevakningsväsendet. Vidare föreslås det att myndigheternas övervaknings-, utrednings- och rapporteringsuppgifter i anslutning till fartygsutsläpp ska preciseras på det sätt som direktivet förutsätter. I enlighet med direktivets krav ska utsläpp i havet av skadliga ämnen som transporteras i förpackad form till sjöss förbjudas. Därtill föreslås en författningsteknisk ändring genom vilken de förbud och begränsningar som gäller utsläpp till vatten ska skrivas ut i miljöskyddslagen för sjöfarten, medan det i den gällande lagen hänvisas till bestämmelserna i MARPOL-konventionen.

I propositionen ingår också lagar om sättande i kraft av ändringar i MARPOL-konventionen. Ändringar i bilaga VI om luftvård till MARPOL-konventionen har gjorts inom Internationella sjöfartsorganisationen och gäller fastställande av Kanadas arktiska område och Norska havet samt Nordostatlanten till utsläppskontrollområden för utsläpp till luft samt rapportering och offentliggörande av uppgifter i Internationella sjöfartsorganisationens system för insamling av uppgifter om bränsleförbrukning.

Lagen om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter avses träda i kraft den 6 juli 2027. De ändringar i bilaga VI till MARPOL-konventionen som gjorts genom resolution MEPC.392(82) avses träda i kraft vid den tidpunkt då de träder i kraft internationellt eller så snart som möjligt. De ändringar som gjorts genom resolution MEPC.407(84) avses träda i kraft vid den tidpunkt då de träder i kraft internationellt den 1 september 2027.

Lagstiftningsbehörighet och Ålands lagtings bifall

Enligt 18 § i självstyrelselagen (1991:71) för Åland, nedan självstyrelselagen, har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om bland annat miljöskydd (10 punkten), båttrafik (21 punkten) och näringsverksamhet (22 punkten) samt i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet (25 punkten). Enligt 27 § 13 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om handelssjöfart samt farleder för handelssjöfart. Enligt 59 b § 1 mom. i självstyrelselagen kvarstår behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket också vid genomförande av gemenskapsrätten.

De lagändringar som föreslås för genomförande av fartygsutsläppsdirektivet gäller miljöskydd, vilket innebär att de hör till landskapets lagstiftningsbehörighet till den del

det är fråga om utsläpp som sker till landskapets vatten. Också de ändrade bestämmelserna om förbud mot utsläpp från fartyg syftar till att skydda miljön.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/35/EG av den 7 september 2005 om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser har genomförts på Åland genom landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador, landskapslag (2008:124) om miljöskydd, vattenlag (1996:61) för landskapet Åland och landskapslag (2022:30) om mottagning i hamn av avfall från fartyg. För genomförande av förbud mot utsläppande av toalettavfall och gråvatten samt tvättvatten och rester från avgassystem från fartyg har blankettbestämmelser införts i landskapslagen om miljöskydd. Lagstiftningsåtgärder för att genomföra det ändrade fartygsutsläppsdirektivet på Åland kommer att vidtas.

Enligt 59 § 1 mom. i självstyrelselagen behövs bifall av lagtinget till en författning genom vilken ett fördrag sätts i kraft, om fördraget innehåller en bestämmelse i en fråga som faller inom landskapets behörighet. Ikraftträdandet av ändringarna i bilaga VI till MARPOL-konventionen i landskapet Åland kräver alltså lagtingets bifall, vilket konstateras i propositionen.

Materiella synpunkter

Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter avfattas på svenska. Landskapsregeringen noterar att endast propositionens huvudsakliga innehåll, Ålands ställning samt de förslagna lagtexterna finns översatta till svenska.

Landskapsregeringen välkomnar information om ändringar som sker i rikslagstiftningen och understryker vikten av samarbete mellan landskapet och riket i gränsöverskridande frågor såsom sjöfart och miljöskydd. Då förslaget gäller åländsk behörighet lämnar landskapsregeringen inga övriga synpunkter.

Minister

Jesper Josefsson

Specialsakkunnig i miljöförvaltning

Mia Westman